

Englændernes Mening om Rustens Aarsager.

Nos os er den Mening, at Rusten ene forarsages af Berberisens skadelige Virkning paa Søden, temmelig almindelig, om just ikke erkjendt af Alle som rigtig. Da det, som John Sinclair siger i den Anledning, indeholder de engelske Agerdyrkeres Meninger, og er indhentet fra Landets forskjellige Provindser, saa troer jeg at gjøre vel i at meddele dette, skjondt jeg ikke i alle dets Dele vil underskrive Esterstaaende.

Udgiberen.

* * *

Vi ville nu gennemgaae: 1) Rustens Natur; 2) Aarsager; og 3) de mulige Midler imod denne Kilde til saa megen Skade for Landmanden.

I. Rustens Natur. En udmærket Naturkyndig er af den Mening, at denne Syge kommer af en liden Snylteplante, eller Svamp, der voxer paa Plantens Blade og Stilke; og at Svampens Rødder, ved at tiltrække den Saft, der af Naturen var bestemt til at nære Kjernen, gjør Kornet svangt og skrumpent, og i nogle Tilfælde berøver det aldeles sit Meel *). Og dette er endnu ikke

*) Sir Joseph Banks's Account of the Cause of the Mildew in Corn. Comm. to the Board of Agr. Vol. IV. pag. 399. Ligeledes i Desmazieres

Alt; Straaet bliver sort og raadent, uskiftet til Roder, fordi det ikke er andet end fast og kraftløse Stilke.

En hæderbærdig Geistlig i Devonshire, der har anvendt megen Opmærksomhed paa denne sæd læggende Syge, anmærker, at samme Svamp avles paa mange andre Værter foruden Hveden, saasom paa Træer, Buske, Urter, Græs, o. s. v., men at den er forskjellig af Farve og Størrelse. Disse Værter, der faae Smitten paa forskjellige Tider af Aaret, ere ligesom Ledere fra den ene til den anden, i hvilke Svampene spire, blomstre, kaste Frø, og døe under Aarstidernes Omvekslinger *). Naar Svampen er kommen til Modenhed om Foraaret paa nogle faa Buske eller Planter, modtages dens Frø (?) af den næste fugtige Atmosfære, hvorfra den vrangte Forestilling kommer, at Rusten

Skrift on the Diseases of wheat, foiet til Skriftet: Hints of the agric. State of the Netherlands. pag. 22 Den berømte Lessier var den første Naturkyndige, der henvendte sin særdeles Opmærksomhed paa denne Gienstand, i sit Værk, kaldet: *Traité des Maladies des Grains*. Rust kaldes paa fransk: *La rouille*.

*) En fortræffelig Afhandling om Rust af Thomas Clack, findes i Devon. Report pag. 438. Den indsigtsfulde Forfatter eftersporer her Svampen paa mange forskjellige Træer, Buske, o. s. v., hvor den findes til forskjellige Aarstider.

eller Meelduggen blot foraarsages af Taagen vistes ud paa de tilstodende Marker, og den nærmest staaende Hvede er sikker paa at lide meest deraf. Ogsaa sætter i fugtigt Værlig Frøet sig umiddelbar paa Løvet af Eræer og Buske, eller paa deres Bark og Krugter, eller paa Planternes Stængler, i de Nabninger, Naturen har forsynet dem med, til at modtage Fugtighed.

Enhver, der undersøger rustbefængte Planter med et tilstrækkeligt forstørrende Mikroskop, vil indrømme, at Pletterne paa Stilkene bestaae af smaa Svampe af Paddehatteslægten, som have deres Rodder i Safkarrene, og derved fortære en stor Deel af Plantens Næring, som Naturen hav, de bestemt til Underhold for Kornet i Aret *).

*) Dorset. Rep. pag. 210. Det fortjener at anmærkes, at de Dele af Straaet, som indhyles af Hvedens Blade, ikke ere rustede. Denne Omstændighed er ugunstig for deres Vaaestand, som mene, at Rusten hverken kommer fra Svampe, eller af atmosfærisk Indflydelse, men fra en Svaghed eller Skrøbelighed, af hvilken som helst Aarsag, som medfører at Hveden henvisner af sig selv. Men naar dette var Tilfældet, vilde hele Planen, enten den var dækket, eller udækket, blive lige meget angrebet deraf. Hvis Afgrøden omhugges, saasnart Sygdommen viser sig, standses dennes Fremgang i Stilken, for saavidt den er skildt fra Jorden; men man paastaar, at, hvis Hvedeplanten faaer Lov til at modne sit Frø, og udsaae det paa Jorden, uden at hugges, bliver

2. *Årsager til Kusten.* Udskillige af de foranførte Tilfælde kunne bidrage til at frembringe Kusten; men en Hoved-Årsag dertil er, at man har gjort Jorden alt for kraftfuld til at bære Korn, hvortil kommer, at Rogle alt for ofte have dyrket en saa udmagrende Afgrøde, som Hvede, især paa svage Jorder, naar de tillige have kunnet gjødste stærkt.

Man har rigtigheden iagttaget, at naar man dyrker Afgrøder, der skulle modnes, behøves der blot den Grad af Kraft og Frødighed i Planterne, som er nok til dette Diemed, og hvis Jordsmønnens Frugtbarhed drives høiere, end som er nødvendigt hertil, eller, som er overensstemmende med dette Diemed, saa har man snarere skadelige end gavnlige Følger deraf. Jord kan være for rig til Kornavl, og det er bedre, at holde den i en saadan

Stilken formedelst Vilde angreben af Røst og dennes medfølgende Svamp, og bringes til at henvise paa samme Maade, som ved dens fortidlige Afhugning. Stubben er ogsaa udsat for at ødelægges paa samme Maade, saalænge noget Liv er tilbage i Rødderne, efterat Aret er skilt fra det ved Leen. Stilken og Aret ere, efterat de ere skilte fra Roden, ikke udsatte for Svampens Virkninger. Den Deel af Stilken, som bliver fast ved Roden, er udsat for at angribes, saalænge Livsprincipet bliver i Rødderne, men ikke siden; da angribes den af en anden Slags Svamp. Dette er vigtige Punkter, at faae bragte til Bidsked.

Tilstand, at den kan give et jævnt Udbytte, end gjøre den alt for frugtbar. Den større Mængde Saft og Vædster i Planter, der vore paa særdeles veldyrkede Jorder, maa siensynlig gjøre dem mere stikkede til at modtage Virkningerne af pludselige og store Forandringer, og folgelig mere udsætte dem for Sygdomme. Deuden, da Waddeharre avles paa Mistbænke, saa seer man, at en stor Mængde Gjødning fremmer Svampenes eller Snylteplanternes Vægt paa Hvedeafgrøderne, saasnart de eengang ere smittede. Den Hvede, der avles paa Wøddingesteder, er altid rustet, endog i de gunstige Aaringer; og naar hele Marken er et Slags Wødding, hvorledes kan da dette undgaaes? Den hele Svampeslægts seesielden at groe, uden hvor der findes overflødig vegetabilsk Materie, som raadt Træ, Tællestraa, fordærvet Hs, eller nogen anden let og feed Materie i Forening med en vis Grad af Varme og Fugtighed; og der er intet, der passer sig mere til at frembringe dette Fordævelsens Foster, end Gjødning.

Naar man alt for hyppig tager Hvedeafgrøder, især naar man gjødster stærkt til dem, for at fremtvinge en Afgrøde, viser sig tit samme Virkning. Rusten var kun lidet kjendt i de vestlige og nordlige Dele af Engeland, eller de sydlige Grevskaber af Skotland, før paa senere Aar, da man anvendte alt, for at forsøge Mængden af denne Sædart. Selv stærke Leerjorder, der ere

faa skikkede til Hvede, have lidt ved saa anstrængende en Dyrkning; men paa svagere Jordsmon, som sandige og kalkagtige skjøre Leerjorder, have Planterne lidt, baade med Hensyn paa Mængde og Godhed.

3. Midler mod Røst. Blandt de Midler, der synes at formindske denne uheldige Sygdoms Virkninger ere følgende især anbefalede *): 1) at dyrke haardførere Hvedearter; 2) saae tidlig; 3) avle tidlige Varieteter; 4) saae tykt; 5) veksle Sædekorn; 6) gjøre Jordsmonnet fast efter Saaingen; 7) bruge saltagtige Gødemidler; 8) forebedre Sædfølgen; 9) udrodde alle de Planter, der ere Tilhold for Røsten; og 10) bestjærme Hvedens Rø og Rødder, ved Rug, Bikket, og andre Afgrøder.

1. Af en Plante, hvoraf der er et saadant Antal Varieteter, som af Hveden, er det aaben-

*) Hr. Benedict Prevost og andre skarpsindige Naturforskere ere af den Mening, at Røst og Brand ere indre Sygteleplanter, hvad Botanikerne kalde uredo og puccinia, og at begge kunde forebygges ved eet Middel: Kobberopløsning; men da det Frø, hvoraf man antager, at Røsten frembringes, er langt mindre end det, Branden kommer af, kræver det smaaligere Paapaaenhed, at forekomme hiin Sygdom. Skjøndt slige Opløsninger imidlertid have viist dem virksomme mod Brand, har det ikke hidtil vildet lykkes, saaledes ved dem at forebygge Røst.

bart, der maa være nogle Arter, der ere udmærkede ved visse Egenheder, og sælgelig mindre udsatte for Sygdomme *). Det er vist, at de røde Hvedbearter **) ere mere haardsføre end de hvide, og at de med tynde eller glatte Krokapsler ere mindre udsatte for at rustes, end de med tykke Kapsler. En Varietet af rød Hvede, som kaldes Creeping wheat, ser af denne Aarsag meget dyrket i Yorkshire, paa Grændserne af Engeland og Skotland; og i Worcestershire have Landmændene, for dens Haardsfærd, Forkierlighed for en Art conist Hvede, der er oprindelig fra Curland, og der ikke saa let tager Skade i slet Værlig.

2. At saae Hvede tidlig, er et Middel, der længe er blevet anbefalet, for at Aret kunde være fuldkommet, inden Værliget kan ventes at blive

*) Man paastaar, at Naarhvede er ikke saa udsat for at blive rustet, som anden Hvede, i Dorsetshire og i Sydwaales; men i Derbyshire og andre Egne er den lige saa udsat derfor.

**) Nærved Greter har man nylig faaet en rød udenlandsk Hvedeart, som man siger ikke er udsat for at rustes.

***) Ved tidlig Saening kan Efteraarregnen undgaaes, der sætter Vanten i en saftfuld Forfatning, i hvilken den sælgelig udsættes for Emitte. I tørt Værlig bliver Straaet tætere, og tillader ikke Svampens Frø at fæste sig dertil, hvis Sygdommen paa denne Maade forplantes; hvilket dog ofte kaldes i Lviol.

skadeligt ***). Til Beskyrkelse for denne Lærdom har man anmærket, at i Grevskabet Sommerset modnedes Afgrøderne i forrige Tider meget tidligere end nu (da Hvedehøsten sædvanlig var forbi i Juli Maaned), og at Røst eller Meeldug *) da var ubekendt der.

En Landmand i Essex, som var vant til at saae sin Hvede efter Vænnen, fik sine Afgrøder bestandig rustede; men blev fri for denne Plage, fra den Tid, da han saeede tidligere, enten i Kloverstrib, eller efter Brak. I Bedfordshire har man bemærket, at Hvede, som i Maanaaned faaer en gulagtig Farve, hvilket i Almindelighed er Følgen af tidlig Saaening, aldrig lider af Meeldug. Det er imidlertid ingen Fordeel at have Hveden alt for fremmelig om Foraaret; og Saaeningen skulde paa Grund heraf ikke begyndes tidligere end først i September, end ikke efter Brak.

3. Da det i visse Henseender er ufordeelig, at saae tidlig (siden Røringen i Jordsmonnet udtømmes af Stikken (?), inden Dannelsen af Sædkornet begynder, og Afgrøden er mere udsat for at tage Skade af Foraarsfrost) vilde det være meget gavnligt, at skaffe en Slags Hvede, — enten fra et fremmed Land, eller tilveiebragt ved et Udvalg hjemme, — der modnedes tidlig, uden at saaes meget tidligere, end nu skeer. Naturen frem-

*) Forf. forstaaer, besynderlig nok, Røst og Meeldug, som dog ere forskellige Epydomme. Dr.

bringer talrige Varieteter af eet Species der hore til een Hovedart; og det paaligger den oprærksomme og vindstibelige Landmand, at benytte sig af en Dufstændighed, hvoraf saa megen Fordeel var at hofie.

4. At faae tykt, ansees som virksomt Mid- del til at formindfte Faren for Ruff eller Meel- dug, da Planterne ftjærme hverandre. Tykke Af- groder ere vel undertiden rustede, men tynde ere det i Almindelighed, mere og mindre *).

5. Da Hvede ikke er en indenlandff, men en fremmed Plante, vilde den være mindre udfat for Eygdom, hvis man undertiden ftiftede med Saaefæd fra fremmede Lande. De bedste flander- fte Landmænd vexle sædvanlig deres Sædeforn hvert andet Aar, og forfikkre, at ved faaledes at fornpe Sæden, forebygges alle Kornfygdomme. Nogle kfibe deres Sædeforn fra Armentiere, nær ved Lille i fransk Flandern, medens andre anbe- fale Hveden, som voxer i Folderne (et Slags falte Marffer) i Holland, og paaftaa, at ved Hjælp heraf undgaae de Ruffen **).

*) I Cornwall faaes hyppig en Blanding af rød og hvid Hvede, og Afgroderne ere overfyodigere, naar disse faaes blandet, end hver for sig. Eærffilt er Productionen ikke over 36 Skpr. en Acre; derimod, naar de to Sorter ere blans- dede, ftiger den til 48 Skiepper.

**) Den udmærkede Landmand, Robert Barclay fra Ury i Skotland, bragte fin Saaehvede

Man har ligeledes paa Hiemmel af en berømt Naturkyndig (L. A. Knight, Esq.) paastaet, at man, ved at blande to forskiellige Hvedearter, kan frembringe en ny Afart, som vil fuldkommen undgaae at blive rustet, om end Afgrøderne i Nabolaget, og næsten i hvert District i Kongeriget, samme Aar maatte lide af Rust *). Disse Omstændigheder synes at bevise, at Rusten ikke hidrører fra atmosfærisk Indfyldelse, ellers kunde den ikke forebygges ved Forandringer af Cød, eller ved ny Varieteters Frembringelse.

6. Man har paastaet, at intet vilde bidrage mere til at forekomme Rust paa lette Jorder, end at Jorden blev sammentraadt efter Saaningen, for saaledes fuldkommen at fastne den. Fordelene af denne Maade i Afkønelighed ere allerede blevene udviklede **). Det vil imidlertid ikke være af Veien, at anføre følgende Kiendsgierninger til at

hvert andet Aar fra Engeland, og saae blot engelsk Hvede, fra foregaaende Aars Afl.

*) I Italien anbefales tynd Saaning, og man anfører, at da Smitten kan forplantes fra Afl til Afl, saa udbredes den vanskeligere, naar Aflene ikke komme i Berørelse. Men denne Væne, synes at være falsk.

***) En Landmand har endog paastaet, at naar Jorden, hvordan saa Jordsmønnen er, var tiltraadt af en Flot Heste, eller af en Drift Dvæg, efterat den var besaaet, vilde man neppe vide, hvad Rust var.

understøtte den Sætning, at Tromling vil forekomme Kust. I Aaret 1804 saaede en Landmand Hvede paa 25 Acres Vertestubbe. Efter det sædvanlige Arbejde med Ploining, Gylfirpering, Gjødsning, Saaening og Harving, sammentraadtes Jorden af Gaar, til den var saa fast, som en Landvei. Afgrøden var 64 Skpr. hver Acre. For Sammenlignings Skyld blev en Deel af Marken liggende i løs Tilstand, utraadt, og Sæden derpaa var rustet. Den samme Landmand saaede Hvede paa 14 Acres, hvorpaa stod Kartofler. Kartoffelstoppene bleve oprykkede, og Hveden saet paa Overfladen. Derpaa bleve Kartoflerne opgravede med Grebe, opsamlede, og Hveden nedtraadt i Jorden af de Fruentimmer og Børn, der samlede Kartoflerne. Afgrøden var fri for Kust, og overmaade god. Det er ofte anmærket, at naar Afgrøden paa en Ager har været odelagt af Kust, har den paa Forpløiningerne, som Hestene ved Vendingerne have meget sammentraadt Jorden, i Almindelighed været fri derfor *).

7. Fordelen af at bruge saltagtige Gjødningsmidler mod Kust (en nyere Opdagelse) er en vigtig Omstændighed. Nyttens deraf synes beviist derved, at adskillige Landmænd i Cornwall have med Held brugt, omtrent 14 Dage inden Turnip,

*) Det vilde ikke være vanskeligt, at opfinde en Maskine, der kraftigen kunde sammentrykke Jorden, naar Kusten kunde forekommes derved.

perne saaledes, at udstrøe Saltaffaldet fra Sildefiskerierne, som Gjødning til denne Afgrøde, i Forhold af 63 Eksp. Salt, paa en Acre. Alle de, som have fulgt denne Maade, ere enige om, at de aldrig have haft Røst paa deres Hvede, skjøndt de havde været meget plagede dermed tilforn. Udgiften vilde være ubetydelig, thi, naar Saltet var frit for Paalæg, kunde man faae det fra Liverpool for mindre end $\frac{1}{3}$ Spec. hver Skieppe, og Steensalt endnu bedre Kjøb. Brugen af Salt i det dyrkede Liv beviser, hvor velgjørende det vilde være for Vegetabilierne. Hos Dyrene fremmer det Uddunstningen, hindrer Safternes Fordærvelse, og er folgelig det sandsynligste Middel til at hæmme Forplantningen af Svampe, og forekomme den Forraadnelse og Fordærvelse, som Hveden er udsat for, naar den rustes. Denne Sætning understøttes kraftigen af følgende Kiendsgerninger: 1) Røst spores sjelden i umiddelbar Nærhed af Søen, med mindre Jorden er alt for stærkt gjødtes. 2) Naar Cotang, saaledes som den er svangret med Saltpartikler, bruges til Gjødning, undgaaer Afgrøden i Almindelighed Røst; og 3) denne Sygdom er lidet kiendt i Flandern, hvor man gjødtes med hollandsk Aske fuld af Salt.

8. Da alt for riig Jord er tilbøielig til at frembringe Røst, saa har man fundet, at denne afværges ved, førend man tager en Hvedeafgrøde,

at bruge Gødning til en tærende Afgrøde, som f. Ex. Bikker, Hamp eller Kapsstroer paa stærke Jorder, eller til Kartofler paa lette. Virkelig veed man neppe nogensinde, at Hvede, efter Kaps, er bleven rustet. Den almindelige Dyrkning af denne Bært, og Brugen af hollandsk Aske, der indeholder mange saltagtige Dele, som Gødning, bidrager meget til den Fritagelse for Rust, hvorved Hveden i Flanderen udmærker sig. Kartofler have undertiden gjort samme Virkning, naar Afgrøden var stærk. En Mark var besaaet med Hvede, deels efter Sommerbrak, deels efter Klover, og deels efter Kartofler. De to første Dele deraf befandtes rustede; medens den tredje Deel, der havde baaret Kartofler, gav svart og eensartet Korn, og blot en tiende Deel mindre end det, der sædvanligen høstedes. Men var Kartoffelafgrøden svag, saa blev Hvedeafgrøden ofte rustet her til Lands; da derimod i Flanderen hvor Hveden aldrig faaer betydelig Skade af Rust, Kartofler ansees i de bedst dyrkede Egne, (Pays des Waes) som den bedste Forberedelse til denne Afgrøde. Hvis formegen Gødning foranlediger Svampens Forplantning, som man har Foie til at troe kan være Tilfældet, saa kunne tærende Afgrøder, ved at udtomme og formindske Gødningens Styrke, bortrødde denne Virkning.

9. Hr. Clack, hvis lærerige Meddelelse, angaaende Rust, allerede er bleven nævnt, anbefaler

at omhugge alle de Planter, som give Svampene Tilhold, i de forskjellige Perioder af deres Væxt, ja endog i den strengeste Frost, og hvilke, saasnart Værliget om Foraaret er lidt mildt eller fugtigt, ansees for at bidrage til at udbrede, med en forunderlig Hurtighed, Svampene paa de tidligste Blade og Skud af de Planter, der ere bekvemme til deres Forplantelse. Disse Svampe fremvoxe med en saa overordentlig Hurtighed, at de paa een Uge eller to synes at komme til Modenhed og sprede deres fordærvelige Frø over Tusinder af Ager, fra hvilke Landmændene skulle hofte Fordeel, og en stor Deel af Børgersamfundet sit Underhold.

Blandt de almindelige Planter siges Hestehov, og den gule Korntidseel at være saa gunstige for Svampenes Væxt, at ingen Mark kan være fri for Rust, hvor disse findes. Man bør derfor stræbe af al Magt, at faae dem aldeles udroddede.

Nogle bestandig grønne Væxter synes at bevare disse Svampe, endog i de koldeste Aarstider, som Buxbommen, naar den plantes paa lave og fugtige Steder, og fremfor Alt, Brombarbusten, der bør afhugges saa tæt ved Jorden som muligt, i Hækker og Ungskove, og det i det mindste een eller to Gange om Aaret. Ogsaa Solvpoplen og Baandpilen (*salix viminalis*) bør holdes lave, som hørende til de Planter, der fornemmelig befordre Rusten i deres Nabolag.

Paa adskillige Træers Bark finde ligeledes de gamle Svampe Tilhold om Vinteren, saasom paa den sorte El, den almindelige Pål, Haslen, Birken, og undertiden paa ung Egekvov. Berberisken bevarer Kilden til dette Ondt i hver Sprække eller Kløft i sin Bark, hvor den er beskadiget, og hvor der viser sig mange sorte Blegne. Disse bør skræbes ud. Saaledes lade de modsigende Meninger om Berberisken's Virkning, til at foranledige Rust, dem forklare. Hvor Barken er glat og heel, gjør Berberisken liden eller ingen Skade; men hvor den er sprukken, ligger Spiren til Ødelæggelse. Derfor foraarsager Berberisken, mens den er liden, ikke Rust *).

Den Raade, at hugge Hækkene naar Hveden faaes, bør almindelig følges, som en sandsynlig Raade til at formindste den Mængde Svampe, der ellers vilde skade Afgrøden. Denne hensigtsmæssige Behandling af Hækker, skyldes Hr. Clack, paa hvis Marker Hveden fra umindelige Tider var udsat for Rust, og det er ved den, at hans Hvede nu er ligesaa reen, som hans Naboers *).

*) De i Beretningerne fra Grevskaberne Cheshire og Cambridge anførte Kiendsgjerninger synes at bevise Berberisken's ulykkelig Indflydelse, til at volde Rust.

*) I en nys afgiven Beretning af 16de Junii 1817 anfører Hr. Clack, at han i 1811 besaaede en Mark, hvor Hveden altid blev rustet,

10. En selsom og meget vigtig Omstændighed angaaende Rust i Hvede, maae endnu anføres. I de nordlige Grevskaber af England, hvor det er Brug at saae, hvad man kalder Blandforu, eller en Blanding af Rug og Hvede, har man lagt Mærke til, at Hvede, saaledes avlet, sielden er smittet af Rust *). Det er synderligt, at den samme Omstændighed er bleven iaactaget i Italien. I en Beretning af den afdøde Prof. Symonds i Cambridge om den Egns Klima, anføres som en bekjendt men besynderlig Kiendsgierning: "at Hvede, blandet med Rug eller Vikke (thi der er det

med Hvede efter Klover; men den Afgrøde, han fik næste Aar, var den bedste i hele Nabolaget, hvilket han tilregner sin bestandige Omhyggelighed for at borthugge saadanne Buste, der vare gunstige for Rustens Udbredelse, i den tilstødende Understov, og Hække; og til Jordens Fastning, ved at lade Faar sammentræde den, efter Saeningen, til hvilket Viemeed, et Antal deraf maatte samles, og tet sammen drives.

*) Hr. Luke, Den indsigtfulde Forfatter til Northriding-Beretningen, anfører i et Brev til Forf., af 7de Martii 1818, at, indtil Aaret 1815, var Rug, der vorte imellem Hveden, almindelig der i Egnen erkjendt for et sikkert Præservativ mod Rust eller Meeldug; men i det anførte Aar blev den angreben, og kun meget lidt Hvede og Blandingsfæd var i dette Aar, i Yorkshire, fri for Rust.

ofte Brug, at saa Hvede og Vikker sammen) slipper fri for Røst." Det skulde synes, siden Vikker ere saa nyttige, at det maa være Roden, der tager imod Svampfroet, og at det er nok, naar denne er bestærmet. Dette synes bekræftet ved andre Omstændigheder, saasom, at Afgrøden mindre er udsat for denne Syge, naar Jorden sammentrædes, og Hveden saaes tykt, da Udgangen til Rødderne derved gjøres mere vanskelig for Svampenes Fros. Vikkernes Evne til at bevare mod Røst, kan lettelig forsøges *). De dobbelte Afgrøder, der dyrkes i Glanderen, hvor man neppe kiender Røsten er endnu en Omstændighed, der særdeles begunstiger den Tanke, at det er fordelagtigt, at beskytte Hvederødderne for Smitte. Hr. Knight er bestemt af den Mening, at Sygen modtages af Roden, (da ethvert Forsøg, at forplante Smitten fra Straa til Straa, er mislykket) og hvis den fik Indgang giennem Aret, hvor kunde den da nedstige, og blot smitte Straaet? som Tilfældet er, naar Sygen ikke er gammel. Andre udlede Røsten fra Solens Indstråelse paa Rødderne. Heraf kommer da Fordelene af, heller at have en tyk end en tynd Afgrøde; og heraf, siger man, ligeledes de gavnlige Virkninger af at blande

*) Det er en Selsfølge, at Vinterhvede blot kan blandes med Vinter-Vikker, der dog ikke synes at kunne taale vore Vintre.

Rug med Hvede, da Rugens hængende Ix bestjerner Jorden mod Solens Magt.

Endnu bør tilføies, at naar en Mark siensynlig er angreben, og Vegetationen standset, saa er den eneste Maade til at bevare Straa, og Korn, om dette allerede er dannet, fra fuldkommen Forærvelse, strax at hugge Eæden om den end ei er moden. Straaet er da brugbart, enten til Foder eller Strøelse, og man paastaar, at hvad Næringskraft, der kunde være i Stengelen, gaar over i og føder Kjærnen, og saaledes bringer større Fordeel, end man kunde haabet *).

Ved et eller andet af disse Midler, og ved de Forbedringer, der ved skarpsindiges Naturkyndiges Jagttagelser, og ved indsigtfulde Landmænds Erfaringer kunne opdages, har man al Grund at haabe, at Hvedens Sygdomme maa for en stor Deel blive saa formildede i deres Virkninger, at de ikke i Fremtiden ville føles som en Landeplage. Til dette Diemeed er det imidlertid nødvendigt, at den tænksomme Landmand griber enhver Leilighed til at udvide sin Kundskab om Hvedens Sygdomme, optegner alle Omstændigheder, der staae i Forbindelse der,

*) Hr. de Chateaubieux anbefaler at affjære de Blade, der ere rustede, saasnart Rusten viser sig derpaa, som et Middel at hævne Sygdommens Fremgang. *Traité sur le Culture des grains* V. 2. p. 243.

med, efterhaanden som de møde, sammenligner fine Jagttagelser med Andres, at Rüstens Marsager, enten de ere almindelige eller locale, maae, saa meget muligt forekomme *).

*

*

*

Saavidt John Sinclair. Af et Brev fra en meget agtet Correspondent i Jylland uddrages endnu følgende Linier, denne Sag angaaende.

I dette Aar (1819) er denne gode Mand's**), og sal. Pastor Afsens Paastand: "at Rugens Fordærvelse hidrørte fornemmelig fra Nattefrosten og Beirliget uimodsigelig bekræftet. Den Kiende, som vist mange Gange forhen lumskelig har anfaldet Rugen og ladet Berberisserne undgjelde derfor, gjorde i Foraaret sit Angreb, nogle Steder her i Jylland og Slesvig, alt for plad og aabenbart til at den længere kunde blive skjult. End

*) Hobtyns Mening er, at, naar Planten holdes i god Stand, lider den aldrig noget Angreb af Emylteplanter, at den maa have et Anlæg til Fordærv, inden Sygdommen kan angribe den. Hos Mennesket er der ogsaa et Anlæg til adskillige Sygdomme, som i Almindelighed til Smaakopper og tildeels til Podagra; men denne almindelige Sætning hindrer dog ikke omhyggelig Undersøgelse af Midlerne, til at forekomme og helbrede enhver Sygdom.

**) Niels Kemmer.

Skjøndt nu dette vel har haft den Virkning, at jeg i Nar ingen Klage over Berberisferne har hørt, saa har jeg dog ei heller hørt Nogen tage sine Ord tilbage, eller mortificere de mod dem tilforn udøste Skjeldsord, hvorved deres gode Navn og Rygte saa unaadelig er forkleinet.
